

GOSPODARSKI LIST

P.n.: Licejska knjižnica

Ljubljana
Jugoslavija

:: Upravištvo in uredništvo ::
V GORICI CORSO VERDI ŠT. 37
:: Rokopisi se ne vračajo ::

VSEBINA:

Urad za kmetijski potovalni pouk na Goriškem.

Ureditev postaj za spuščanje bikov in nakup plemenskih prešičev na Goriškem. Č.: Trgovanje z govejo živino.

France Magajna: O škropljenju trt.

J. U.: Pravilno pripravljane brozge za škropljenje trt.

Just Ušaj: Ravnanje z vinom po letu.

Trta po toči.

Inž. A. Podgornik: Par pripomb k hlevskemu zelenemu krmiljenju.

R.: Uničujte listne uši.

Ip.: Kokošja krma.

Ali se izplačajo umetna gnojila?

J. U.: Naprava kisa iz črešenj.

Sadjarski tečaj v Idriji.

Zadružništvo: Še o menici. Državljanstvo zadrug. Računski zaključki.

Čebelarstvo: Trčanje medu. Umetni roji. Domača matična rešetka.

Vprašanja in odgovori.

Tržni pregled.

Kaj delamo v mesecu juniju?

Gospodarski drobiž.

Urednik sporoča.

Vprašanja in odgovori: Nekoliko vprašanj nismo mogli odgovoriti v pričujoči številki. Odgovor sledi pismeno.

G. J. K.: Ni bilo mogoče.

G. ing. Fr. P.: Ničesar prispelo. Pozdrav!

G. Fr. F.: Cvetličarstvo bo uporabljeno v gospodarski knjigi Mohorjeve družbe.

Sotrudnike prosimo za prispevke do najpozneje 25. vsakega meseca.

Uprava »Gospodarskega lista

lepo prosi, da bi oni, ki lista ne zbirajo oziroma, ki imajo 1. in 2. številko odveč, da jo proti odškodnini vrnejo upravi.

Upravniki zadrug.

Opozarjamo Vas na članke pod rubriko »Zadružništvo«.

Kmetovalci!

Gotovo se zavedate, da je živinoreja podlaga kmetijstvu, hrbtenica našega gospodarstva. Predpogoj živinoreje pa je dovoljno pridelanje krme in da dosežemo to, moramo gnojiti našim senožetim in travnikom.

Zberite naročila za tomaževo žlindro in kalijevo sol, ter izročite naročila

Zadružni Zvezi v Gorici

Corso Verdi 37 (skladišče via Morelli 36).

kjer krije velika večina naših kmetovalcev svojo potrebo na umetnih gnojilih, čemur je dokaz to, da je prodala tekem l. 1923 nad 45 vagonov tomaževe žlindre in precej vagonov drugih umetnih gnojil. Te ogromne količine pa je prodala Zadružna Zveza samo zato, ker oddaja prvovrstno blago po najnižji tržni ceni.

Skušati morate zbrati toliko naročil, da dobite cel vagon na bližnji kolodvor, ker tako prihranite gotovo par lir pri q.

CENA OGLASOM:	1 stran	100 Lir
	½ strani	60 Lir
	¼ strani	40 Lir
	1/8 strani	25 Lir

Za objavo v 2 št. 5% popusta, v 3 št. 10%, v 6 št. 20% celo leto 30% popusta.

Zadruga!

Vse potrebne tiskovine dobite pri »Zadružni Zvezi« v Gorici.

Vabilo
na redni občni zbor
„Mlekarske zadruga“ v Trnovem pri Bistrici

ki se vrši

v nedeljo dne 24. junija 1924.

ob 4. uri pop. v mlekarni v Trnovem.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Odobrenje računskega zaključka za leto 1923.
5. Volitev načelstva in nadzorstva.
6. Poročilo o reviziji izvršeni po Zadrugi zvezi v Trstu in sklepanje o njem.
7. Slučajnosti.

Letni in končni račun, predloge, ki se bodo v njih stavili občnemu zboru in poročilo nadzorništva so od 1. junija naprej razpoloženi in jih zadrugi lahko pregledajo vsak dan ob uradnih urah v zadrugi pisarni.

V Trnovem, dne 31. maja 1924.

Načelstvo.

SODI EDVARD BREGANT izdeluje vsakovrstno kletarsko posodo, sprejema vsako popravilo po zmerni ceni. Prodaja
Via Morell 12 - pipe, zamaške itd.

Železnina
Krainer & Comp.
GORICA

v Raštelu štev. 19.

Zaloga raznovrstne železnine, peči in štedilnikov,
kuhinjske posode in drgih železnih predmetov.

GOSPODARSKI LIST

List izhaja enkrat na mesec —
Stane za celo leto 12 lir, za pol
leta 6 l., posamezna številka 1 liro.

Leto III. Štev. 6
Juni 1924

:: Upravništvo in uredništvo ::
V GORICI CORSO VERDI ŠT. 37
:: Rokopisi se ne vračajo ::

Urad za kmetijski potovalni pouk na Goriškem. (Cattedra Ambulante d' Agricoltura)

Prvega maja t. l. je nehaj poslovali deželni kmetijski urad goriški. Nadomestil ga je urad za kmetijski potovalni pouk za furlansko pokrajino, ki je ustanovil v Gorici podravnateljstvo, kateremu bodo neposredno podrejena redna oddelka v Tolminu in v Ajdovščini ter posebni oddelek za sadjarstvo in vinogradništvo za Brda in Vipavsko dolino. Tudi v Cervignanu bo ustanovljen oddelek urada za kmetijski potovalni pouk; ta pa bo neposredno podrejen ravnateljstvu v Vidmu.

Ker je urad za kmetijski potovalni pouk za nas popolnoma nova ustanova, zdi se nam umestno, da seznanimo naše kmetovalce z njegovo organizacijo in z njegovim delokrogom.

Ta ustanova razvija svoje delovanje v starih pokrajinah kraljestva že več desetletij z najboljšim uspehom in to posebno zato, ker je v svoji upravi zelo gibčna in ker vodijo oddelke v kmetijstvu dobro podkovani strokovnjaki.

Urad za kmetijski potovalni pouk ni le vir kmetijskega strokovnega pouka, marveč širi tudi drugače navodila za pravilno kmetovanje in je v pravem pomenu besede urad za navodila in nasvete v vseh kmetijskih zadevah.

Kmetovalci se morejo vsak čas in v vseh kmetijskih zadevah zaupno obrniti do njega.

Naloga tega urada je širjenje kmetijskega strokovnega pouka, pospeševanje vseh panog kmetijstva in izvrševanje vseh kmetijskih poslov, ki mu jih nalagata država in pokrajina. V gospodarskem oziru pospešuje ta urad kmetijsko organizacijo,

zadružništvo in zavarovalništvo med kmetovalci, pospešuje napredek kmetijstva, živinoreje in kmetijske obrti sam zase ali pa s sodelovanjem drugih činiteljev in kmetijskih organizacij.

Vse to raznovrstno delovanje v prosep kmetijstva zlasti pa širjenja kmetijske izobrazbe izvršuje z javnimi predavanji, z brezplačnimi nasveti, s poljudnimi kmetijskimi tečaji, praktičnimi navodili na polju, pri uporabi strojev, strokovnimi nasveti pri napravljanju poskusnih polj in z nasveti na posestvih različnih kmetovalcev.

V skladu s krajevnimi pobudami organizira tekmovanja z darili za pravilno zgrajene hleve in gnojšča, za izboljšanje planin, za pravilno gnojenje, itd.

Urad za kmetijski potovalni pouk skuša tudi razširiti umno kmetovanje s propagandnimi spisi ter podpira kmetovalce pri vseh pobudah s tem, da proučuje, poskuša in svetuje širjenje novih nasadov in novih vrst sadja, trt in poljskih rastlin. Posreduje tudi z nasveti in pripomočki pri zatiranju boleznih kmetijskih rastlin in drugih kmetijskih škodljivcev.

Pri pospeševanju živinoreje sodeluje z deželno živinorejsko komisijo.

Urad za kmetijski potovalni pouk vodita država in dežela, ki sta združena v konsorcij in ki prispevata po zakonu za vzdrževanje ustanove. V ta konsorcij pa morejo stopiti tudi občine in kmetijske korporacije, ki jim je na srcu napredek v kmetijstvu. Na ta način morejo kmetovalci po svojih zastopnikih začrtati program o delovanju urada za kmetijski po-

tovalni pouk in z njim sodelovati pri vseh pobudah.

Do tega urada in do njegovih strokovnjakov se morejo zatekati kmetovalci tudi v krajih, v katerih ima voditelj oddelka uradne dneve (Tolmin-Ajdovščina).

Okrožja posameznih oddelkov na novo ustanovljenega urada za kmetijski potovalni pouk so takole omejena: goriško podravnatelstvo bo razvijalo svoje delovanje v občinah goriškega, krminskega, kanalskega in komenskega sodnega okraja; ajdovski oddelek v občinah vipavskega, ajdovskega in idrijskega sodnega okraja, tolminski oddelek v občinah tolminskega, kobariškega, bovškega in cerkljanskega sodnega okraja; posebni oddelek za sadjarstvo in vinogradništvo se bo pečal z vsemi zadevami, ki se tičejo teh dveh značilnih kultur naših Brd in Vipavske doline.

Podravnatelstvo in posebni oddelek za sadjarstvo in vinogradništvo imata svoj sedež v Gorici, v prostorih bivšega deželnega kmetijskega urada, (deželna kmetijska šola) via Trieste 43. (Telef. št. 111).

Da ne prenehajo z ustanovitvijo urada za potovalni pouk pobude in delovanje

deželnega kmetijskega urada, izhaja iz tega, da so bili na podlagi pravnega razpisa in s pritrditvijo ministerstva imenovani Dr. Tonizzo za podravnatelja v Gorici, Dr. Vallig za voditelja oddelka za sadjarstvo in vinogradništvo v Gorici, inž. Velicogna za voditelja oddelka v Ajdovščini in Dr. Marsan za voditelja oddelka v Tolminu.

Ti strokovnjaki so našim kmetovalcem dobro znani, ker se bili prvi prideljeni deželni kmetijskemu uradu in ker je poslednji že dve leti odpravljal službo kmetijskega strokovnjaka pri podprefekturi v Tolminu.

Kakor smo doznali, bo imel v Gorici svoj sedež tudi namestnik videmskega deželnega živinorejskega nadzornika in bi bilo v interesu naše živinoreje, da se to mesto čimprej zasede.

Opomba uredništva: Predstoječi članek, poslan nam uradno, smo dragevolje sprejeli v list in upamo, da smo našim gospodarskim krogom s tem ustregli. Uradu pa želimo najboljših uspehov in ga zagotavljamo, da bo naše ljudstvo znalo ceniti vsako delo, izvršeno v njega korist.

Ureditev postaj za spuščanje bikov in nakup plemenskih prešičev na Goriškem.

Prejeli smo:

Dasi je bila goriška dežela zatrta in je likvidacijski komisar že s pričetkom tekočega leta prekini vsako delovanje v prilog našemu kmetijstvu, sta se prej deželni kmetijski urad in pozneje goriško podravnatelstvo urada za kmetijski potovalni pouk z vso vnemo zavzela za izboljšanje naše domače živinoreje.

Pred vsem je deželni kmetijski urad izposloval, da je furlanska pokrajinska uprava ugodila predlogu, da se ohranijo za nakup plemenskih bikov in za ureditev postaj za spuščanje zalogi, ki so bili v ta namen določeni v preteklem upravnem letu in ki se niso mogli uporabiti, ker je bila tedaj cena plemenske živine v Švici previsoka in ker se je izjalovil radi kužne bolezni na parkljih in gobcu drugi poskus nakupa na Predarlskem.

Tako je bilo mogoče, da se je v zadnjih dveh mesecih nakupilo in izročilo voditeljem postaj za spuščanje bikov v srednjem govedorejskem ozemlju 23 čistokrvnih plemenjakov rujave švicarske pasme; v prihodnji jeseni se bo izvršil nakup druge skupine plemenjakov za občine, ki niso še preskrbljene z zadostnim številom potrjenih bikov.

Vsled prizadevanja velezaslužene pokrajinske živinorejske komisije in z velikodušnim prispevkom, ki ga je dala na razpolago naša pokrajinska uprava, je bilo pred kratkim nakupljenih tudi 12 mrjaščkov in 18 svinjic izvirne nemške požlahtnjene pasme z visečimi ušesi. Živinorejci, ki želijo dobiti prešiče te pasme po znižani ceni, naj se zglasijo najkasneje do 10. junija t. l. pri podravnatelstvu urada za kmetijski potovalni pouk v Gorici, Via Trieste 43.

Trgovanje z govejo živino.

Pravijo, da previdnost nikdar ne škoduje; če velja ta pogovor splošno, velja gotovo prav posebno pri nakupovanju in pa tudi pri prodaji živine. Koliko jeze ima gospodar, ako opazi pri živali, ki jo je kupil, prepozno nepričakovane napake in če uvidi, da od kupljene živali ne bo imel iste koristi, ki jo je pričakoval. Koliko nepotrebnih pravnih nastane vsled tega, ker se kupec prenašljivo pri sklepanju kupčije ali pa tudi, če ni prodajalec dovolj pravičen. Pravde zaradi živine delajo prizadetemu gospodarju dolgotrajno in hudo skrb, ker ne more skoro nikdar vedeti z gotovostjo, kako bo končala pravda in če ne bo moral naposled trpeti še vse velike sodnijske in advokatske stroške, ki so zvezane z vsako pravdo.

Lahko rečemo, da je vzrok nezadovoljnosti s kupljeno živino največkrat le neprevidnost in pomanjkljiva pazljivost pri nakupovanju živine in da bi marsikatera pravda izostala, če bi pregledal kupec povsem natančno žival, ki jo namerava kupiti. Gotovo je slišal že vsakdo o tej ali oni zapleteni tožbi zaradi konj ali goveje živine, ki je končala čisto nepričakovano in ki je spravila gospodarja, kateri je zgubil pravdo, na rob gospodarskega propada. Gotovo se bo skušal vsak pameten gospodar ogniti vsaki nezadovoljnosti in vsem neprilikom z kupljeno živaljo, to bo pa dosegel le tedaj, če si bo ogledal žival pred nakupom sam, brez nepotrebnih in nezanesljivih mešetarjev, kolikor mogoče natančno in če se bo prepričal sam o tem, če ima živa res vse tiste dobre lastnosti, ki jih hoče imeti od živali in ki jih obeta prodajalec.

V tem članku hočemo omeniti nekatere najvažnejše stvari, na katere je treba paziti pri *nakupu in pa pri prodaji goveje živine*.

Kdor kupuje *kravo za pleme in za molžo*, opazuje naj najprej, kakšne pasme je krava, kakšna je njena velikost in kako je rejena; preveč mršave krave so sumljive, da imajo kako notranjo bolezen, vendar pa tudi preveč dobro rejene in izpitane krave niso najboljše za pleme in ostajajo rade jalove. Pri kravah, ki imajo pri sebi tele, oglejmo si tudi tele, če je v do-

brem stanju in pravilno razvito, vendar pa bodimo pri pregledovanju teleta pazljivi, kajti dobijo se tudi taki ljudje, ki podtaknejo kravi tuje, starejše in dobro rejeno tele z namenom, da bi pokazali na ta način kravo kot izvrstno molznico. Ako stoji krava v hlevu, dajmo jo prepeljati iz hleva na prosto, ker na prostem se opazi vsaka napaka ali nepravilnost veliko lažje kot v hlevu. Ko je krava na prostem, ogledimo si jo od vseh strani. Oglejmo si njeno glavo, če je suha, fina, z eno besedo, če je res kravja in ne bikova glava. Na to si oglejmo rogove in preštejemo obročke na njih, da se prepričamo o starosti krave. Nikdar ne pozabimo pregledati gobca; sezimo z roko v gobec in prepričajmo se, če niso morda vsled starosti kravi izpadli sprednji zobje, otipajmo jezik, da se prepričamo, če ni premalo gibljiv in trd; živali s trdim (lesenim) jezikom nikdar ne kupimo, ker trd jezik je znamenje nevarne, največkrat neozdravljive bolezni. Na to opazujmo po vrsti vse telesne dele; vrat naj ne bo predebel in naj ima lepo nagubano kožo, prsa ne smejo biti preošpičena in preozka, hrbet naj bo raven, ne vdrt, upognjen ali pošinjen, lakotnice naj ne bodo pregloboke, trebuh naj ne visi preveč globoko in otipajmo ga dobro okoli in okoli, če ni morda kje počen (kila); križ mora biti raven in širok, noge naj imajo pravilno stoji; prepričajmo se tudi, če ni v parkljih ali med parklji bolečin ali gnojenja. Ko smo si ogledali kravo od vseh strani, primimo za kožo nad rebri, da vidimo, če je dovolj mehka in gibljiva, toda koža, ki se drži močno mesa in reber in ki se da le težko in malo privzdigniti, je navadno znamenje dolgotrajnih notranjih bolezni (jetike itd.).

Pri nakupu molznih krav oglejmo si posebno natanko vime, otipljimo vsak sesec posebej, da vidimo, če prihaja mleko iz njega in če ni morda sesec gluhi; oglejmo si pa tudi mleko iz vsakega sesca. Vime dajmo izmolziti, da vidimo če ohlapne; vime, ki po molži popolnoma ohlapne, je znamenje dobre mlekarice.

Če nam prodajalec jamči, garantira za gotovo množino mleka, ki ga bo dajala krava, naj nam da to svojo garancijo tudi

pismeno in v pismu naj bo zapisano, kakšno odškodnino nam bo dal, če ne bo dala krava toliko mleka, kot je on zagotovil.

Opazujmo naposled še kravo, če res rada jè in če v času, ko ne jè, dobro prežvekuje, kajti to je najvažnejše znamenje za zdravje živali.

Pri nakupovanju *plemenskih bikov* moramo biti pri preiskavi še posebno natančni, kajti bik prenese svoje dobre, pa tudi slabe lastnosti na veliko večje število potomcev kot krava. Pri biku gledajmo pred vsem na to, da je prave in čiste pasme, da ni premlad in ne prestar, da je dobrega rodu in od take plemenske krave, ki je dobra mlekarica. Bik mora imeti povsem pravilno telesno obliko, dobro in pravilno razvite posamezne telesne dele in ne sme biti hudoben. Prodajalec nam mora jamčiti tudi pismeno, da je bik res poraben za pleme. Vendar se pa tukaj ni treba prenačljivi in vrniti bika, če bi v prvih dneh po nakupu ne hotel skakati. Zgodi se namreč, da bik, ki pride v nov hlev, v drugačno okolico in k spremenjeni krmi, ne mara plemeniti, vendar pa čez nekaj časa, ko se privadi novemu domu, plemeni ravno tako dobro, kot na starem domu.

Kakor moramo biti previdni pri nakupu goveje živine, tako moramo biti oprezní tudi pri *prodaji naše živine*, ako se hočemo ogniti raznim sitnostim. Čim bolj poštena je kupčija, tem bolje drži. Seveda ima pa prodajalec pravico pripraviti živino za prodajo tako, da izgleda čim boljše in da vidi kupec čim lažje vse dobre lastnosti, ki jih ima žival. Ako pride kupec, postavimo žival tako, da bo stala nekoliko višje, kot ljudje, ki jo ogledujejo. Pred prodajo naj se osnaži dobro žival, porežejo naj se predolgi parklji in če je žival preveč poraščena z dolgo, ščetinasto dlako, naj se jo tudi ostriže. Kupcem, ki so nam neznani in ki pridejo iz oddaljenih

krajev, ne dajmo nobenega jamstva, garancije glede gotovih napak, posebno ne zaradi tuberkuloze (jetike), izstopa nožnice, zaradi časa telitve in množine mleka. Najboljše je, ako nam da tuj kupec pismeno izjavo, da se odreče vsaki pravici do odškodnine, ako bi se pokazalo pozneje, da nima žival dogovorjene cene in vrednosti. Žalostna skušnja uči namreč, da so med tujimi prekupčevalci dostikrat tudi brezvestni ljudje, ki skušajo opehariti prodajalca, če le mogoče. Za boljše razumevanje te trditve hočem navesti iz svoje skušnje en slučaj, ki dokazuje prav jasno, kako je potrebna skrajna opreznost nasproti tujim in oddaljenim kupcem. Dober kmet je prodal šest lepo pitanih volov v povprečni teži po 700 kg živinskemu trgovcu, ki je odpeljal vole v Nemčijo. Čez 10 dni pa dobi kmet od kupca iz Nemčije, v katerem mu ta poroča, da je bil en vol tuberkulozen (jetičen) in da se je moralo prodati vsled tega njegovo meso za polovično ceno na takozvani prosti stojnici. Pismu je bilo priloženo tudi živinozdravniško spričevalo. Kaj je hotel storiti gospodar? Ali naj bi poslal svojega zastopnika ali izvedenca v Nemčijo, ko je bil vol že zaklan, njegovo meso že razprodano in ko je bilo jasno, da bo veljalo le spričevalo dotičnega živinozdravnika, ki je videl zaklanega vola. Še to bi bilo težko dognati, če je bil dotični vol res od tega gospodarja in če ni bil drugi na sleparski način podtaknjen. Gospodar je zatrjeval, da je bil njegov vol vedno zdrav in ravno tak kot drugih 5 volov, toda jaz mu vendar nisem mogel drugega svetovati, kot, da naj plača zahtevano odškodnino in naj se ne spušča v pravdo. Rekel sem mu pa, da naj zahteva v prihodnje od vsakega tujega kupca pismeno izjavo, da se odreče vsaki pravici do kakoršnekoli odškodnine zaradi morebitne manjše vrednosti živali. Č.

O škropljenju trt.

Nastopil je čas škropljenja trt. Da je potrebno povedati nekaj besed o tej stvari, ki sicer ni več novost za naše kraje, vem vsled dveh slučajev, ki sem jih opazil v preteklih letih sam.

Neki naš kmet, ki je drugače razumen gospodar, je napravil usodno pomoto, ko je napravljaj raztopino modre galice. Mož je nalil vode v sod, obesil pri vrhu določeno množino modre galice in potem »pri

eni glihi« prilil še apnene raztopine in poškopil z mešanico trte. Rezultat je bil sijajen! Trtam je odpadlo listje in zarod. Za eno leto je šel ves pričakovani pridelek k vragu. Vzrok je seveda vsakemu — tudi njemu — povsem jasen: v mešanici je bilo premalo apna, da bi nevtraliziralo kislino galice.

V bližnji vasi je drug kmet, ki sicer ni povsem suh v žepu, a vendar nima dovolj poguma, da bi si kupil škropilnico. Drugačen mojster je on, on gre s škafofom k svojim trtam. V mešanico galice in apna poma-ka brinjevo metlico in švrka z njo okoli kakor bi čaral. Uspeh je zopet sijajen! Tam sredi avgusta so njegove trte že brez listja. Uveli, zeleni grozdi vise raz nedozorelih mladik. Ob trgatvi nima kaj trgati in nedozorele mladike mu v zimi temeljito pozebejo. Peronospora se ni prestrašila brinjeve metlice, opravila je svoje vniču-joče delo popolnoma.

Človek bi ne verjel, da je eno ali drugo mogoče še danes, ko pozna važnost pravi-lnega škropljenja že vsak šolar, a vendar je. Potrebno je torej še vedno ponav-liati star klic: »Škropite proti peronospori in napravite raztopino modre galice tako, kakoršna mora biti!«

—o—

Vsaka rastlina je več ali manj podvrže-na glivičastim boleznim. Tudi vinska trta jih ima več vrst, na srečo sta pa le dve vničujoči. Prva je oidijum ali plesen, proti kateri žveplamo, druga je pa peronospora, zoper katero rabimo takoiimenovano bor-doško mešanico, raztopnino modre galice in apna.

Glivice so zredno majhne rastlnice, ki živijo na drugih rastlinah in jih vničujejo. Površno jih delimo v dve skupini in sicer: 1. Glivice, ki so tako globoko zajedene v vlaknino rastline - gostiteljice, da kažejo zraku samo svoje plodne dele; 2. glivice, ki so povsem izpostavljene zraku in imajo v rastlini - gostiteljici samo svoje vsrka-vajoče organe. To nam zdaj kaže, da gli-vice iz druge skupine lahko napademo kadarkoli, onim pa, ki so v prvi skupini, ne bomo več prišli do živega, če so se že zajedle v vlaknino rastline - gostiteljice. Sredstva, ki bi zalegla proti tem, bi ško-čila tudi rastlini, ki jo hočemo ozdraviti.

Iz tega razloga more biti naš boj samo preventiven, t. j. preprečujoč.

Oidijum ali plesen na trtah (zlasti na zarodu) povzročajo glivice, ki spadajo v drugo skupino. Iz tega razloga je proti njim najuspešnejše sredstvo plin, ki se izloča v vročih dneh iz žvepla. Ta plin jih pomori, trti pa ne škoduje, ker je presla-boten. Dasi je res, da bomo z žveplanjem pomorili glivice oidija kadarkoli, pravtako pa je res, da škode, ki so jo morda že na-pravile, ne bomo z žveplanjem popravili. Iz tega razloga je bistveno potrebno, da žveplamo zgodaj, in sicer prvič, ko hitro se zarod pokaže in da ne žveplamo v de-žju in v času rose, pač pa tedaj, ko je vro-čina najhujša in bo zato izparivanje žvepla najmočnejše.

Peronospora je pa bolezen, ki jo povzro-čajo glivice spadajoče v prvo skupino. Proti tem ne pomaga žveplanje nič, ker so njihovi trosi (seme) neobčutljivi; ko pa trosi vskalijo in poženejo svoje kalice (podgobje) v notranjost trte, so že na var-nem, ker jih zakriva vlaknina slednje. Proti njim se zato samo branimo in to storimo s pravočasnim škropljenjem z mo-dro galico. Ob prvem najneznatnejšem pojavu peronospore moramo škropiti, še boljše pa je, če škropimo prej.

Trosi ali seme peronospore ne morejo vskaliiti na suhem listu, temveč le ko je list vlažen, bodisi od rose ali karkoli. Tedaj trosi vskalijo in njihove kalice se zajedo v notranjost. Če je pa bil list prej poškop-ljen z modro galico, bo njen baker (kajti modra galica je bakrena sol ali bakreni sulfat), ki je strupen, na vložnem listu tudi raztopljen. Ta baker pa takoj vniči kalice peronospornih trosov in list je rešen pred njimi in tako tudi pred peronosporo.

Pred nekaj desetletji so vinogradniki po vsej Evropi obupavali, ker jim je peronos-pora redoma vničevala vinograde. Kemiki so se mučili, da bi našli sredstvo proti temu prokletstvu, a ni se jim posrečilo. Imeli so pač bakreni sulfat ali modro galico, to-da raztopina tega je opalila tudi trte. Leta 1882 so pa v francoskem mestu Bordeaux (Bordo) slučajno odkrili, da mešanica ba-krenega sulfata, vode in apna ne škoduje trti, če je pravilno narejena, za gotovo pa prepreči peronosporo, če se z njo pravo-časno škropi. Iz tega razloga je mešanica

dobila ime »bordoška mešanica« in je pod tem imenom poznana po vsem svetu.

Raztopina bakrenega sulfata (modre galice) je brez apna kislina, ker ima v sebi gotovo množino žveplene kisline, ki je za vsako rastlino hud strup. Če ji pa dodamo apnene raztopine, se apno takoj zveže s kislino in iz obeh nastane potem gips, ki potem plava v mešanici kakor droben prah. Gips pa ne škoduje trti več. Če je apna premalo, bo nekaj kisline ostalo proste in ta bo po škropljenju osmodila liste in nežnejše dele na trtali. Zato moramo paziti, da zmešamo dovolj apna med modro galico.

Za prvo škropljenje, ko so vsi rastoči zeleni deli trte še nežni, vzamemo 120 dekagramov, kvečjemu en kilogram in pol na sto litrov vode. Moj oče, ki je izkušen vinogradnik, smatra enoodstotno raztopino modre galice za preslabotno. Za poznejše škropljenje je vzeti dva kilograma modre galice na sto litrov vode. (Kako se napravi raztopina, čitaj v naslednjem članku.) Ko je mešanica narejena, jo je treba preizkusiti, če li ni premalo apna v njej. V ta namen se lahko poslužimo lak-

musovega papirja. Moder lakmusov papir postane rudeč če ga pomočimo v mešanico modre galice, vode in apna, v kateri je apna premalo; ako je pa slednjega dovolj, ostane moder. Najpriprostejšo preiskušnjo opravimo pa s svetlim žebeljem (dratencem). Ako tak žebelj obesimo v mešanico, ki vsebuje premalo apna, postane po preteku nekolikih minut rjav, ker se prilepi nanj baker raztopine, če je pa apna dovolj, ostane čist kakor prej.

Škropiti moramo s škropilnico, ki ima dober razpršilnik. Drobne, komaj vidne kapljice naj ostanejo na listju in slabo delo bomo opravili, če se bo tekočina odcejala raz listov na tla. Škropimo seveda, ko je listje suho, ne pa kadar je mokro od dežja ali rose. Najboljše bomo opravili svoje delo, če bomo škropili najprej od ene strani, potem se pa obrnili in korakajoč po istem potu nazaj škropili v nasprotno smer. To velja za obe strani trtnega nasada. Toda najbolj pazimo na to, da bomo škropili pravočasno, ker bordoška mešanica samo prepreči peronosporo, ozpravi je pa ne.

France Mugajna.

Pravilno pripravljenje brozge za škropljenje trt.

Pri nas se pri pripravljanju brozge za škropljenje trt postopa zelo površno. Izkušnja pa uči, da je kakovost brozge mnogo odvisna od pravilnega pripravljanja. Zato pripravljajte brozgo na ta-le način: Razstopite 1 ali 1½ kg modre galice v pedesetih litrih vode in sicer v redki vrečici, ki jo tako obesite, da sega v vodo. Nato ugasite ravno toliko žganega apna, kakor galice v 2—3 litrih vode. To apneno brozgo zlijte v orno in dolijte vrhu še

47—48 l vode in premešajte dobro. Ko se je modra galica v drugi posodi popolnoma razstopila, zlijte med neprestanim mešanjem razstopino modre galice v apneno mleko, ne pa narobe. Na ta način pripravljena brozga je priznana najboljša in če je bilo uporabljeno apno in galica dobre kakovosti in natančno odmerjena, se ni bati, da bi ožgali s škropljenjem trtno listje.

J. U.

Ravnanje z vinom po letu.

Vsem je znano, da je velika toplota vinu škodljiva, zlasti pa šibkemu. Zato obolijo vina po letu zelo rade in se kvarijo. Da kvarenje vin preprečimo, moramo v prvi vrsti skrbeti, da držimo hladno klet. To dosežemo na ta način, da držimo kletna okna in vrata dobro in vedno zaprta. Tudi če v kleti delamo, moramo medtem držati

klet zaprto in si rajše prižgati luč. Če je pa klet vsled vlage in slabega zraka potrebna prezračevanja, jo prezračimo po noči. Če so nad kletjo sobe in če je pod lesen in enostaven, ga moremo podvojiti in prostor med deskami in med gredami napolniti s suho žagovino. Še boljše so obokane kleti, ali naprava zidanih obokov je dra-

ga. Tudi naprava dvojnih oken in dvojnih vrat je zelo priporočljiva. Če tega ne vzmemo, si pomagamo s slamo.

Nadalje moramo paziti na to, da so sodi vedno polni. V toplih kletih, kjer je izsušenje vina mnogo večje, zalivamo sode vsak teden. Drugače napravi vino mnogo cveta ali kana in tudi rado cikne.

Če sodi puščajo, se moramo potruditi, da špranje dobro začepimo in vino, ki se je okoli nabralo dobro obrišemo in osušimo. To je nujno potrebno, ker se tam nabrano vino skisa in postane pravo ognjišče raznih glivic, ki potem okužijo tudi vino v sodu. Posebno se tu rada naseli kisovna glivica, ki tvori tu potem sluzasto belo snov.

Posebno pazljivo obračaj tudi vehi in zamaškom. One kratke zamaške ki jih dober kletar rabi le za zamašenje sodov med prevozom, odvrži in nadomesti jih z dolgimi, lepo okroglimi in nekoliko zašiljenimi

mi zamaškami. Ovijanje zamaškov s cunjjo, je vir vsega zla, ker v mokri cunjji se naselijo glivice, ki potem okužijo vino v sodu. Če so zamaški kisli, operi jih v vroči vodi, da zamoriš glivice na njih.

V kleti zažgi večkrat malo žvepla, da zamoriš plesen. Tudi prazne sode zažveplaj vsaj vsak drugi mesec enkrat in obriši jih s suho cunjjo.

Ako imaš šibko vino in se bojiš, da bi se ti pokvarilo, dodaj mu na 100 l do 10 dek citronske kisline, ki pa mora biti v to svrhu posebno čista in 8—10 g kalijum metabisulfit. Obe sredstvi sta izborni sredstvi za preprečenje vinskih bolezni. Rabijo jih tudi za vina, ki jih po letu prevažajo čez morje v vroče kraje.

Konečno omenim, da naj vsaki vinar, ki tega dozda še ni storil, nemudoma pretoči svoje vino vdruči.

Just Ušaj.

Trta po toči.

Letos je napravila toča že ogromno škodo in nikdar nismo gotovi pred to šibo. Škoda, ki nam jo toča prizadene se pa more za mnogo povečati, ako takoj ne ukrenemo vsega, kar je potrebno.

1. Ako pada toča do prve polovice junija meseca, moramo zelo poškodovane — gole — trte takoj obrezati, odstraniti vse polomljene in ranjene poganjke. Trta bo zopet pognala in upati moremo, da dobimo sicer pičel in ne najboljši pridelek, a pridelek vendar. Do konca jeseni bodo novi poganjki gotovo dovolj dozoreli, tako, da dobimo za prihodnje leto dovolj rodnega lesu.

2. Ako pada toča pozneje, recimo v juliju ali avgustu, tedaj trt ne smemo obrezati, temveč odstranimo le polomljene poganjke. Na to, da bi novi poganjki dozoreli do konca jeseni, se ne moremo zanašati.

3. V vsakem slučaju, naj pada toča v onem mesecu, kot hoče, moramo po toči takoj trte izdatno poškopiti z raztopnino modre galice in apna. Izdatno škropljenje je nujno potrebno, ker drugače bo vsled peronosporne izginil iz trte vsak list in les ne bo dozorel, temveč ostal zelen in se potem začel sušiti.

Par pripomb k hlevskemu zelenemu krmljenju.

Za hlevsko krmljenje živine v poletnem času prihaja v poštev največ zelena krma. Najvažnejše krmske rastline za zeleno krmo so trave, med katere prištevamo tudi žitne vrste. Dalje spadajo med zelena krmila razne detelje, kakor inkarnatna detelja, domača ali rdeča detelja in lucerna. Izmed drugih rastlin se sejejo in pride-

lujejo za zeleno krmo turščica, proso, bela gorčica itd. Tudi grah daje dobro zeleno krmo, če se ga kosi, prej ko cvete. Najboljšo zeleno krmo pa nam dajajo razne mešanice trav, detelj in drugih krmskih rastlin.

Krmske rastline za hlevsko zeleno krmljenje je najbolj primerno kositi tik prej,

ko se razcvetejo in gredo v cvet. Takrat nam dajo že zadosten pridelek in so še dobro in lahko prebavljive. Ko preidejo krmne rastline že v polno cvetje ali pa ko deloma že celo odcvetejo, postanejo trdo-stebelaste, so manj redilne in težje prebavljive nego pred razcvetenjem.

Pri zelenem krmjenju opazujemo to napako, da se poklada največkrat preveč zelene krme naenkrat v jasli, vsled česar jo živina veliko raztrese po tleh. Vsa taka raztresena krma preide večinoma neizkoriščena naravnost v gnoj. Da preprečimo to nepotrebno zapravljjanje dragocene zelene krme, pokladajmo jo živini v jasli ob priliki vsakega krmljenja le po malem in večkrat toliko časa, da postane sita. Tako pokladano zeleno krmo živali tudi raje žre. Glejmo, da bomo pokladali vedno sveže zeleno krmo. Vela, ugreta, pa tudi rosna ali mokra zelena krma lahko povzroči nevarne bolezni v prebavilih, posebno pa napenjanje.

Tudi pri zelenem krmjenju morajo biti v krmi vse redilne snovi, ako hočemo imeti od živali koristi in dohodke. Tako je n. pr. v zeleni turščici veliko premalo beljakovin, v tem ko je drugih redilnih snovi, ogljikovih vodikov (škrob, sladkor itd.) in toščice v zadostni meri v njej. Kdor torej krmi samo zeleno turščico mladi goveji živini in mlečnim kravam, jih slabo krmi. S pokrmjeno zeleno turščico ne dohaja v živalsko telo dovolj beljakovin, ki so potrebne za razvoj mladih živali in za proizvodnjo mleka. Pri takšnem krmjenju se mlado govedo le revno in slabo razvija in raste, pri mlečnih kravah pa se zniža množina mleka. Da se izognemo tej gospodarski škodi, je treba krmiti živini poleg zelene turščice tudi kakšno močno krmilo, ki ima obilo beljakovin, kakor n. pr. otrobi ali oljnate pogače. Pa tudi na ta način si lahko pomagamo, da mešamo med zeleno turščico ali pa krmimo poleg nje

takšna zelena krmila, ki imajo posebno obilo beljakovin, kakor n. pr. detelje.

Nekaj prav nasprotnega kakor pri zeleni turščici opazujemo pri mladi detelji. V tej je poleg drugih redilnih snovi veliko beljakovin. Če torej krmimo samo mlado deteljo, dobiva živa! navadno več beljakovin v svoje telo kkor pa jih more primerno in dobro izraibiti. Za to se priporoča mešati med mlado deteljo zrezano slamo. Znani prof. G. Kühn je napravil tozadeven poskus. Pustil je krmiti mlečne krave najprej samo z mlado deteljo, potem pa je znižal množino mlade detelje približno na polovico in jo nadomestil s slamo. Dognal je, da niso imele krav, ko se jim je pokladalo samo mlado deteljo nič več mleka kakor pa pozneje, ko so dobivale manj mlade detelje in v nadomestilo za odvzeto deteljo pa slamo. Slamo ali tudi slabše seno je dobro mešati posebno med mlado deteljo tudi zategadelj, da zabranimo živini nevarno napenjanje.

V zelenih krmilih je okrog 70 do 80% in večkrat tudi do 90% vode, vsled česar jih prištevamo tudi med takozvana sočna krmila. Vsled visokega odstotka vode ni dobro krmiti konjem in ovcam izključno le zelene krme. Zlasti deteljo moramo pokladati konjem in ovcam v zelo omejeni množini. Govedo bolje prenaša in izkorišča vodeno krmo. Govejo živino lahko krmimo tudi izključno le z zeleno krmo, ako le je v njej zadosti redilnih snovi, pred vsem beljakovin. Pri mlečnih kravah se opazuje, da dajajo pri enostranskem krmjenju z zeleno krmo nekoliko mehko in mazavo maslo. Prasiči izkoriščajo zelena krmila prav dobro.

Na splošno lahko rečemo o zeleni krmi, da deluje na živino zelo ugodno, ker je lahko prebavljiva, tečna, deluje kot lahko čistilo ter čisti in osvežuje kri. Zato pa je zelena krma za živali, ki so večinoma le v hlevu, zelo zdrava in krepilna.

Inž. A. Podgornik.

Uničujte listne uši!

Večkrat smo že o tem pisali, a izgleda da z zelo malo uspeha, ker le redki so oni, ki se bore proti listnim ušem tako kot gre. In vendar povzročajo listne uši

ogromno škodo na sadnem drevju, pa tudi na sočivju, posebno pri bobu.

Dvoje sredstev poznamo, s katerimi se moremo boriti proti listnim ušem v resni-

ci z uspehom. Ti dve sredstvi sti tobačni izvleček (l'estratto di tabacco) in kvasijeve skorja (legno quassio). Uporabljamo pa ono sredstvo, katero lažje dobimo.

Tobačni izvleček dobimo pri upravi državnih monopolov ali pa pri kmetiskih organizacijah, katerim ga daje uprava monopolov v razprodajo. Škoda, da je povpraševanje po tobačnem izvlečku večje, kot zaloga blaga; s tem bi morali kmetovalci računati in si zagotoviti tobačni izvleček prej, kot ga rabijo. Ker se tobačni izvleček prodaja v kositernih škatljah, ga je zelo lahko hraniti in se niti najmanj ne pokvari, ako so škatlje zaprte. Kvasijevo skorjo moremo kupiti v vsaki mirodilnici (drogeriji) in ni posebno draga.

Za uničevanje listnih uši na zeleni rastlini uporabljamo $\frac{1}{2}$ —1% raztopnino tobačnega izvlečka, katero si pripravimo tako-le (1%):

V 10 l mlačne vode raztopimo 1 kg mila, najboljšje je kalijevo zeleno milo, ki je dobimo v drogerijah pod imenom sapone molle. To raztopnino - lužnino - dopolnimo do 100 l in pridodamo 1 kg tobačnega izvlečka ter dobro premešamo. Tako pripravljena raztopnina se rada prime vej in listov ter je tudi bolj strupena. Raztop-

nini moremo dodati tudi nekoliko lizola, in sicer $\frac{1}{10}$ l lizola na 100 l pripravljene raztopnine, vsled česar postane tekočina nekoliko smrdljiva, kar zadržuje škodljivce, da se ne bližajo poškopljenim rastlinam.

Raztopnino iz kvasijeve skorje pripravimo na ta način, da kuhamo skozi 24 ur 3 kg te skorje v 10 l vode, ali pa da držimo skozi enako dobo 3 kg skorje v 10 l vroče vode. Po preteku 24 ur vzamemo skorjo iz vode in potem vodo razredčimo z navadno vodo do 100 l.

Raztopnina tobačnega izvlečka, kakor tudi ona od kvasijeve skorje, upliva uničujoče na listne uši, ki crknejo takoj, ko so zadete. To raztopnino škropimo z navadno trtno škropilnico. Predvsem je potrebno poškopiti spodnjo stran listov, ker le-te so najbolj napadene.

Seveda moramo uničevati listne uši pri začetku, to je škropiti moramo takoj, ko se pokažejo in ne čakati toliko časa, da je škoda že povzročena. Marsikod bomo morali škropiti večkrat, mogoče tudi vsaki teden, a zavedati se moramo, da le z vstrajnim delom nadvladamo škodljivce.

R.

Kokošja krma.

Kokoši - jajčarice potrebujejo rastlinskih, živalskih in rudninskih krmskih snovi. Zato moramo skrbeti, da dobijo vse te snovi v vsakdanji krmi.

Lahko računamo, da potrebuje 2 do 3 kg težka kokoš dnevno okrog 140 gramov krme, v kateri mora biti približno 100 gramov suhih snovi. To so one snovi, ako bi iz omenjenih 140 gramov krme popolnoma izsušili vso vodo. V navedeni množini suhih krmskih snovi pa mora biti vsaj 10 do 15 gramov beljakovin, ki so potrebne pred vsem za proizvajanje jajec, za raščo perja itd. Poleg beljakovin pa naj je v suhih snoveh tudi dovolj drugih redilnih snovi. Zgornjo množino suhih snovi in med temi vse potrebne redilne snovi, ki zadostujejo za kokoš na dan, imamo n. pr. v: 40 gramih krompirja, 45 gramih pšeničnih otrobov in 15 gramih ribjih, mesnih, močnatih ali pa v svežih mesnih od-

padkih. Vsa ta krmila, ki tvorijo takozvano mehko krmo, oddelimo primerno številu kokoši, jih dobro zmešamo med seboj in damo kokošim mlačna vsak dan zjutraj. Na večer dajmo vsaki kokoši še zrnato krmo, ki naj sestoji iz 40 do 50 gramov pšenice, ječmena ali ovs. Na prvi hip bi se vsakomur zdelo nekoliko nerodno, če bi se moral ravnati po teh podatkih in tehtati krmila. Toda to ni tako hudo. Najbolj enostavno je, da seštejemo število kokoši in pomnožimo navedene množine posameznih krmil s številom kokoši. Na to odtehtamo eno krmilo za drugo in si zapomnimo merico vsake vrste odtehtanega krmila (n. pr. poln lonc krompirja, 2 litra otrobov itd.). Pozimi, ko je mraz, lahko krmimo mesto navedenega žitnega zrnja turščico radi obile tolšče, ki je v njej in iz katere se najlažje proizvaja potrebna telesna gorkota. Poleti pa se ne

priporoča krmiti turščice, ker deluje preveč na toščo. Kokoši bi se vsled tega lahko preveč opitale in bi potem le slabo nesle.

Razun omenjene hrane pa morajo dobiti kokoši tudi dovolj zelene krme, ki pospešuje prebavo in nesenje jajec ter deluje dobro na zdravje. Po zeleni krmi dobi perutnina svetlo perje, jajca so bolj okusna in rumenjaki dobijo lepo rumeno barvo. Kot zelena krma pridejo poleti v poštev razni zelenjadni odpadki, trava, detelja itd. Pozimi nadomeščamo navadno zeleno krmo z drobno zrezano krmsko peso ali repo ali pa tudi s suho deteljo, ki jo kratko zrežemo in uparimo z vrelo vodo. Na-

domestilno zeleno krmo primešajmo pozimi zjutranji mehki krmi.

Izmed rudninskih snovi dajajmo kokošim pesek, ki olajša v golzunu predelavo krme. Za napravo jajčje lupine je najbolje, da dajamo kokošim apneni mort (malto) ali pa tudi posušene in fino zdrobljene jajčje lupine. Ako puščamo posebno poleti kokoši vsak dan na prosto, kjer se lahko pasejo in same poiščejo potrebne rudninske snovi in razne druge krmske snovi, lahko odpade polovico zjutranje mehke krme.

H krmljenju spada tudi sveža voda, ki mora biti kokošim vedno na razpolago.

ip.

Ali se izplačajo umetna gnojila?

Ker se zavedamo, da samo besede ne prepričajo, temveč da imajo le očevidni uspehi prepričevalno moč, navajamo v naslednjem uspehe poskusov, ki so jih dosegli v Tržaški okolici.

Poskusi so bili napravljeni s pšenico, in sicer je bil pognojen vsak ha (= 3 njive = 1¼ orala) s 500 kg superfosfata, 150 kg apnenega dušika in 100 kg kalijeve soli. Uspehi so bili sledeči:

Obdelovatelj	Kraj	Pridelek zrnja na 1 ha
Grgič Josip	Padriče	2500 kg
„ Just I.	Gropada	3000 „
„ „ II.	„	2600 „
„ Mihael	„	3780 „
Guštin Andrej	Prosek	3000 „
Kmet. preiskuš. I.	Sv. M. Magd.	4400 „
„ „ II.	„	3500 „

Iz zgornjih številki sledi, da je bil srednji pridelek na vseh 7 zemljiščih 3250 kg pšeničnega zrnja na 1 ha.

Za proučevanje uspehov gnojenja so bile določene tudi primerjevalne parcele, ki so bile obdelane tako kot navadno, edi-

no gnojenje z umetnimi gnojili je izostalo. V splošnem dosežejo naši kmetovalci le redkokedaj več kot 1000 kg zrnja na ha, primerjevalne parcele pri poskusu so pa dale 1400 kg zrnja, kar je sorazmerno mnogo.

Ako odštejemo od srednjega pridelka gnojenih parcel (3250 kg) pridelek primerjevalnih (negnojenih) parcel, tedaj dobimo razliko 1850 kg zrnja na ha. Z zgoraj navedenimi umetnimi gnojili gnojene parcele so torej dale celih 1850 kg pšeničnega zrnja več.

Za ugotovitev denarnega uspeha moramo izračunati, koliko so stala umetna gnojila in koliko je vreden večji pridelek zrnja. Umetna gnojila po današnjih cenah v podrobni razprodaji stanejo

500 kg superfosfata po L 31	L 155
150 kg apnenega dušika po L 100	L 150
100 kg kalijeve soli po L 50	L 50

skupaj L 355

Torej se je potrosilo za vsa umetna gnojila, vprabljena na 1 ha L 355. Temu strošku stoji nasproti višji dohodek 1850 kg pšenice po L 90 enako L 1665.

Iz tega sledi, da znaša čisti dobiček L 1310 (1665 — 355).

Te številke govore dovolj jasno in nam ni potrebno dodajati nobenega komentarja.

Naprava kisa iz črešenj.

Mehke, gnile ali drugače poškodovane in za prodajo nesposobne črešnje porabimo zelo umestno za pridelovanje kisa. To je zelo enostavno in lahko delo. V to svrho vzemite večjo ali manjšo leseno, ali tudi lončeno posodo in zmečkajte v nji črešnje. Potem pogrnite in postavite jo na ne pregorko in tudi ne prehladno mesto, da pokipi. Ko se ta brozga vzdigne in začne vre-

ti, ocedite sok skozi gosto sito, ali kako krpo. Ocejeni sok prelijte v sodček, ali pletenico, da tam nadalje pokipi. Ko se je ves sladkor pretvoril v alkohol in tekočina s tem postala vino, zlijte vanj 1—2 l dobrega vinskega kisa (ne iz esence) in pustite sod, ali pletenico odprto na zmerno toplem mestu. V par tednih se bo vino skisalo in imeli boste in domač kis.

J. U.

Sadjarski tečaj v Idriji.

Vrtnarsko in sadjarsko društvo v Idriji je priredilo praktični in teoretični sadjarski tečaj, ki je bil odprt dne 16. marca, zaključen pa 11. maja t. l. Vdeležba je bila na tečaju povoljna, obisk pa zelo reden. Predavanja so se vršila vsako nedeljo dopoldne od 10. do 11. ure.

V glavnem so bile obdelane sledeče točke: Podroben opis sadnih rastlin; načrti sadnih nasadov; naprava drevesnih jam; obrezovanje sadnega drevja pred saditvijo; požlahtnjevanje in cepljenje; oskrba sadnih dreves po saditvi; pinciranje; gnojenje sadnega drevja; obrezovanje in pomlajevanje starejših dreves; vzgoja pritličnega sadnega drevja in oblik; poznavanje sadnih škodljivcev in bolezni ter njihov zatiranje; poznavanje najvažnejših sadnih vrst; obiranje sadja in njega vporaba.

O napravi sadnega mošta in konserviranju sadja se vrši v jeseni še posebno predavanje.

Sadjarsko društvo je dobilo od g. M. Humeka, višjega sadjarskega nadzornika v Ljubljani, okrog sto cepičev, in sicer od jabolk Belfler (Bellefleur), Kanadka, Šarlamovski, Koks-ova oranževka, Boikovo jabolko, Grafensteine, od hrušk Viljamovka, Avranška, Amanliška maslenka, Kleržo (Clairgeau), od sliv pa Kirke in Zeleno slivo.

S tem je opravljen prvi korak, da se v idrijskem okraju seznanijo z imenovanimi vrstami in ker se bodo širile le one vrste, ki se bodo obnesle, bo prišel idrijski okraj najprej do sadnega izbora, ki je povsod nujno potreben.

Zadružništvo.

Še o menici.

O menici sem pisal v št. 8. in 9. Gospodarskega lista l. 1923.

Iz mnogih vprašanj, ki prihajajo na Zvezo sledi, da si naši zadrugariji še vedno niso povsem na jasnem, kako poslovati z menicami, zato ne bo odveč, da o njih še nekaj pišem.

Da je menica listina, s katero se dolžnik zaveže plačati ob določenem času, na določenem mestu, določeno svoto denarja, o tem sem že pisal. Vse pa kaže, da zavodi, ki vedno povprašujejo, ali smejo izstavljati menice »in bianco«, tega niso razu-

meli. Če je menica listina s katero se obvezemo plačati menično svoto ob *določenem času*, potem menica »in bianco« nasprotuje temu določilu, ker v menici »in bianco« ni določen čas plačila.

Nočem stem trditi, da bi menice »in bianco« ne obstojale. Zakon obsega posebno določila za take menice. Ne bom pa navajal teh določil, ker stoji Zveza na stališču, da naši zavodi ne smejo izstavljati takih menic. Omenjam le določilo, da je treba plačati za take menice dvakratno kolkovno pristojbino. Menica, izstavljena

»in bianco« na navadni s kolkom do 6 mesecev kolkovani menici je neveljavna in razun tega, bi morali vsi prizadeti plačati radi nezadostnega kolka, še kazen v iznosu stoindvajsetkratne kolkovne pristojbine.

Zato enkrat za vselej odsvetujem našim zavodom, da bi izstavljali menice »in bianco«, t. j. brez določenega dneva zapadlosti.

So še drugi vzroki, ki govorijo proti takim menicam:

1. Naši zavodi morajo že takrat ko dovoljujejo posojila, določiti tudi čas za vračilo posojila. Menica in bianco to izključuje.

2. Naši zavodi morajo voditi za vse menice, ki se nahajajo v njihovi posesti, menične *skadenčne knjige*, v katerih je za vsako posamezno menico natančno določen in vpisan dan zapadlosti menice. Pri menici »in bianco« je to izključeno, ker dneva zapadlosti na sploh ne vsebuje.

3. Naši zavodi na deželi nimajo potrebnih pripomočkov, potrebnih tarif, ki se vrhutega še zelo pogostoma spreminjajo, na podlagi katerih bi mogli natančno določiti višino kolkovne pristojbine za menice »in bianco«.

Ker sem pisal pod 2. o menični skadenčni knjigi, se mi zdi potrebno, da tudi o vodstvu te knjige nekoliko spregovorim.

Zveza je založila posebno tiskovino in jo dala vezati v zvezke, obsegajoče 14 listov, t. j. za vsak mesec po en list, le za juni in december po 2 lista, ker naši zavodi prakticirajo tako, da imajo konec junija in konec decembra največ zapadlosti. Tiskovine ne bom posebej opisoval, ker nje odtis, ki se nahaja poleg tega spisa, vse potrebno pove.

Na tiskovini izvedem le ta-le praktični slučaj: Kmečka hranilnica in posojilnica v Pevmi je odštela dne 10. avgusta, 1923 Antonu Klanjšček v Štmavru 1500 lir posojila na menico, ki zapade v šestih mesecih. Porok za to posojilo je France Bitežnik iz Oslavja. Vpis je izvršen v skadenčni knjigi meseca februarja 1924, ker zapade menica v tem mesecu.

Služaj bi lahko nanesel, da ta menica ob zapadlosti dne 10. februarja 1924. ne bo plačana. Dolžnik se zglašuje in plača le obre-

Stran knjige posojil	Dan izstavitve menice	Menični dolžnik	Menični poroki
1	2	3	4
24	1923 ^{10/8}	Anton Klanjšček, Pevma	France Bitežnik, Oslavja

Menična svota	Menica zapade dne:	Menica zastari dne:	Navodba, ali je bila menica plačana ali podaljšana in do kdaj
5	6	7	8
1 5 0 0 --	1924 ^{10/2}	1927 ^{10/2}	

Mesec februar

leto 1924

sti za nadaljnjih 6 mesecev, t. j. do 10. avgusta 1924.

Kaj se zgodi sedaj?

Vzemi v roke črtalo in rudečilo, potegni črto čez vpisano menico od 1. do 7. rubrike, v 8. rubriki pa zapiši »podaljšana do 10. avgusta 1924«. Nato prelistaj skadencno knjigo do meseca avgusta 1924 in tam vpiši pod mesec avgust povsem enako, kakor je bila vpisana v mesecu februarju.

Da si bomo na jasnem, kaj je menica »in bianco«, bodi omenjeno, da imenujemo

menico »in bianco« tako menico, v kateri ni vpisan dan zapadlosti.

Preden predložimo menico v podpis dolžniku, mora biti izpolnjena v vseh svojih delih — mora vsebovati vse takozvane bistvene dele (glej stran 159 Gosp. lista letnik 1923), sicer je neveljavna. To naj si zapomnijo zlasti tisti posojilničarji, ki imajo navado predložiti v podpis dolžniku in porokom, golo, neizpolnjeno menico, meneč, da jo lahko izpolnijo tudi pozneje, ko jim bo čas dopuščal.

Alojzij Bajec.

Državljanstvo zadrug.

Zadrugam smo svojčas naročili, naj nam pošljejo overovljene prepise odloka o priznanju državljanstva. Zelo malo zadrug se je do sedaj temu naročilu odzvalo. Ne vemo, ali radi tega, ker še niso dobile dotičnega odloka, ali ker so pozabile. Stvar je zelo važna in nujna. Zato vabimo

1. zadruge, ki imajo odlok v rokah, naj

nam takoj pošljejo zahtevani pri *notarju* overovljeni prepis in

2. zadruge, ki na svojo vlogo niso prejele rešitve, naj nam sporočijo dan in opravilno številko županstva, pod katero je bil spis odpravljen. Zadruge, ki sploh niso vložile tozadevne prošnje, naj se oglašijo. *Zadružna zveza v Gorici.*

Računski zaključki.

Glasom zadrúžnega zakona so zadruge dolžne predlagati letne računске zaključke deželni politični oblasti (to bi bila sedaj prefektura, nekdanj namestništvo) potom okrajne oblasti (sedanje podprefektura, prejšnjega okrajnega glavarstva). To se mora zgoditi najkasneje 8 dni po odobritvi računov na občnem zboru. Goriška podprefektura zahteva 3 izvode računskih zaključkov in prepis zapisnika občnega zbora, iz katerega izhaja, da so bili računi odobreni. Te prijave in priloge so kolka proste. 3 izvode hočejo imeti: prvega za prefekturo, drugega za davkarijo, tretjega za arhiv podprefektura.

Da se ugotovi oblastveni zahtevi in ustrezne članicam, smo sestavili v ta namen dvojezične tiskovine. Marsikdo je opazil, da so te tiskovine nekoliko drugačne od prejšnjih. Dobili smo radi tega že razne interpelacije, iz katerih beremo očitek, da so tiskovine pomanjkljive. Poglejmo, ali je res tako.

V računu prometa in zgube in dobička

manjkajo »pristopnine«. Zakaj? - Dobro Vam je znano, da smo jih morali poprej radi davkov izkazovati, danes ta razlog odpade. Čemu bi torej radi par lir vodili poseben račun? Kam jih bomo pa vpisovali? Pod upravne dohodke.

Tudi davke bomo vpisali pod upravne stroške.

Najbolj so se nekateri razburili, ker smo »pozabili« kapitalizirane obresti. Kaj pa pomeni beseda »kapitaliziranje«? Knjigovodstveno smatramo, da koncem leta račun obresti *izplača* takozvane »kapitalizirane obresti«. Komu? — Računu hranilnih vlog! Obresti, ki jih stranka ne dvigne, se kratkomalo koncem leta dvignejo iz računa obresti in prenesejo kot vplačane vloge v račun hranilnih vlog. Zato v zaključku ne potrebujemo posebnega računa kapitaliziranih obresti, to je potrata.

Sploh veljaj pravilo, da se v računskem zaključku izkažejo samo *potrebne* postavke. Računski zaključek mora biti enostaven, jasn in stvaren.

Čebelarstvo.

Trčanje medu.

Glavna akacijeva paša letos na Goriškem ni bila slaba, a žalibog trajala je še ne 8 dni. Nastopil je večdnevni naliiv z vetrom, ki je hitro otresel akacijev cvet. Vsled tega je tehničnica, ki je kazala pred nalivom nad 1 kg donosa, v par dneh padla na 1 kg zgube.

Marsikak čebelar bo moral med že sedaj iztrčati vsaj nekoliko. Pri tem mora pa paziti, da je med dozorel, sicer se lahko pozneje skisa, zlasti če je shranjen na toplem prostoru in v neprimernih posodah.

Splošno se smatra, da je med dozorel, če je vsaj polovico satnika pokritega ali zadelanega.

Pri trčanju medu se čebelarju priporoča stroga snaga, da se ne pomeša v med ne vosek, ne mrtve čebele in ne kaka druga nesnaga. Najboljše ga je precediti dvakrat: prvič skozi cedilo in drugič skozi fino svilo. Umni čebelar naj bi se posluževal le trčalnic, in naj bi opustil prešanje voska z medom s tiskalnico ali razstapljanju satnikov v peči. Ta način točenja je neokusen in ne daje lepega, čistega medu. Sploh trpi pri razgrevanju medu njega zdravilna moč: pri 30 stopinjah gorkote izgubi vse svoje »vitamine« (snovi, ki izredno pospešujejo človeško življenje). Najboljši je torej trčan med.

Umetni roji.

Meseca junija napravljamo tudi umetne roje, vendar šele po dokončani glavni paši.

Umetne roje delamo na več načinov, zlasti 1. s prestavljanjem satja s čebelami, 2. s prestavljanjem panjev, 3. z ometanjem čebel.

1. Ko je panj poln čebel, je čas, da jih umetnim fotom razdelimo. Prvi način je posnetek rojenja v naravi, nov roj v naravi je sestavljen s staro oplojeno matico in s čebelami letalkami (mladimi in starimi), med tem, ko mlada zalega v panju ostane.

Pri umetnem roju se tako postopa: Iz panja, ki ga hočemo deliti, se satnike iz njega izlože v to pripravljeno stojalo (kozico). V stari panj na staro mesto se položi satnik z matico, vse druge satnike

denemo v drugi panj, ki ga postavimo na drug prostor.

Iz tega panja pa odletijo stare letalke nazaj v prejšnji panj na stari prostor.

Tako ima ta družina svojo oplojeno matico in vse prejšnje letalke, kakor pri naravnem roju. Druga družina pa dobi vso zalego in vse mlade čebele. Ta si iz svežih jajčec izvali sama svojo matico. Boljše pa je, da se tej doda, ali matico, ki jo imamo v rezervi, ali kak drug zrel matičnjak iz drugega panja. Ta način nam da le eno družino posneto popolnoma po naravi, medtem, ko druga družina nima letak in je treba družino preskrbovati z vodo, oziroma s hrano, če je treba.

Drug način (s prestavljanjem panjev.)

Iz panja, iz katerega hočemo napraviti umetni roj, vzamemo satnik z matico in čebelami in ga prenesemo v nov panj in na nov prostor. V ta panj ometemo vse satnike prejšnjega panja. Mlade čebele ostanejo v novem panju, stare odlelijo v svoj stari panj. Stari panj dobi novo matico ali matičnjak.

Tretji način (ometenec).

Iz raznih, bolj polnih panjev se vzamejo satniki, oblegani s čebelami. Vse čebele (razun matice) se ometejo v to pripravljen zabojček, ki se pogrne s kakim prtom. Čebel mora toliko biti, kakor za nov roj; tu so pomešane mlade čebele, pa tudi letalke. Ta panj se prenese v klet, ali kak teman kraj, kjer se ga pusti približno eno uro. Nato se mu da že oplojeno matico, in se strese vse skupaj v nov za to pripravljen panj. Ta roj ima to prednost, da ima stare in mlade čebele vkup. Tudi se v praksi ta ometenec vede prav tako kakor naravni roj.

Roji z matičnjaki.

Pri velikem obratu je priporočljiv zlasti naslednji način umetnih rojev. Iz raznih polnih panjev vzamemo po tri satnike polne zalege in čebel, pa brez matice. Postavimo jih na stojalo in jih pustimo nekoliko časa čakati, da se zavedajo svoje brezmatičnosti. Tudi se jih poškropi s kako dišavo (meliso). Nato postavimo v

nove panje po štiri ali pet satnikov polnih čebel, izpopolnimo jih s praznim satovjem. Ravno tako moramo v panjih, iz katerih smo vzeli zalego, dostaviti v vrzeli nove satnike. Potem pa poiščemo iz močnega panja, kateri ima skoro rojiti, satnike z zrelini matičnjaki. Te matičnjake pazljivo izrežemo in damo vsakemu novemu panju po enega. Se ga pazljivo pritrudi na satnik, da se ne stlači. Če pa imamo toliko matic že oplojenih v rezervi, je boljše, da damo vsakemu novemu panju oplojeno matico. Ni se nam treba bati, da bi čebele pri tem umorile matico, ker če čakamo približno 1 uro, so iz teh novih panjev vse stare delavke odletele. Nahajajo se v njih poleg zalege le mlade čebele, te pa — kakor je znano, matic ne napadejo.

Opomba.

Paziti je treba, če smo matičnjake dodali, je li se pravilno matica oplodila, da ne postane panj brezmatičen. Tudi pri naravnih rojih je treba 2 tedna po zadnjem roju izrojence pregledati, je li v njih zalega. Če to dobimo, je dokaz, da se je matica oplodila. Glede naravnih rojev naj velja čebelarjem to-le pravilo: Družce naj združuje. Pri tem pa naj pazi, da ne združi prvca z družcem, ampak družca z družcem. V prvem slučaju se čebele tepejo, ker ima prvec oplojeno matico, družec pa neoplojeno.

V drugem slučaju pa imata po navadi oba roja mlado matico, še neoplojeno.

Tretjake naj čebelar brez vse skrbi nazaj vrača izrojencu.

Glede družcev nam dr. Miller razlaga petje mladih matic tako-le: (Apic. 1921. 8. str. 232.)

Prva mlada matica, ki se v panju izleže, ima res nagon, da pomori vse tekmovalke (matice), ki so še v matičnjaku, in sicer raztrga matičnjak na strani, med tem ko matica, ko se izleže, odpre matičnjak na dnu.

Pomor drugih matic se vsled tega ne izvrši, ker jih brani čebelna demokracija.

Če ta sklene vsled obilne družine, da mora še družec iziti, tedaj obkolijo straže novo izleglo matico, pri tem boju prijemljejo čebele matico za peruti, ta se brani in poje, a to petje je bolj izraz bolečine kot pa veselja. Druge čebele pa obkolijo

matičnjak matice, ki se še ni izlegla. Prva prosta matica poje »pii«, druga v matičnjaku se pa oglašča zabuhlo s »kva«. Če se odloči družina za družec — roj — izpuste čebele izleglo matico, ki roji, in ta roj se imenuje družec ali drujec. V panju pa ostane tretja matica še zaprta v matičnjaku. Pri družcu se rado zgodi, da ima več mladih matic, vendar nasledstvo ureddijo matice med sabo same.

Potevanje na čebelno pašo.

Po akacijevi paši bo treba iskati čebelarju drugih paš, ker mu sicer čebele, kar so nabrale skoro vse porabijo. V mesecu juniju se priporoča prepeljati čebele na primerno travniško pašo, pozneje na kostanjevo. Stari Kobaridci so vozili svoje čebele v poletnih mesecih, koncem junija in julija v Furlanijo, v začetku avgusta pa na Kras na ajdovo pašo. Za prevažanje so se vrlo dobro obnesli Žnidaršičevi panji, ki pa morajo imeti za prevoz satnike utrjene na žici. Prevoz z avto-vozmi je zelo priporočljiv, a je žal precej drag.

J. L.

Domača matična rešetka.

Vsi moderni panji, tako tudi A. Ž. panji, imajo posebno ločeni prostor v panju imenovan medišče. Ta prostor je pregrajen z matično mrežo ali rešetko, katero je izumil neki Hanemann. Ker je povečini narejena s kositarja, da ne porujavi, precej podraži panj in na vse zadnje jo je še težko dobiti. Zato so si iznajdljivi čebelarji pomagali z različnimi sredstvi ali napravami. Tako so jo nekateri naredili leseno, med temi tudi jaz. A les se je vsled vlage in gorkote skrivil, nastale so večje odprtine, po katerih je tudi matica zlezla v medišče. V trgovini s čebelarskimi potrebščinami je bilo dobiti rešetko narejeno z okroglimi železnimi palčicami. Vendar v našem A. Ž. panju je ni najbrže nihče poziknil.

Opisati hočem, kako sem leta 1919., takoj po vojni, ko ni bilo mogoče nikjer dobiti rešetke, napravil sam in jo v svojo zadovoljnost imam še danes v panju. V okviru za rešetko, ki je v panju sem pustil odprtine 25 30 cm. Nato sem vzel železo 1 m m debelo, ali še manj, 15 m m široko; odsekal se m po 32 cm dolge kose, napra-

vil na obeh koncih male luknjice. Poiskal sem žebelj, ki jenatančno šel v luknjico rešetke, ki je bila narejena v tovarni. Sedaj sem vzel kos za kosom ter vdela odprtino okvirja vsopredno z stranico panja, puščajoč natančno take odprtine kot je žebelj debel. Seveda mora biti železo popolnoma ravno. Meni se dosedaj še ni pripetilo, da bi pri tej rešetki matica zlezla sozi v medišče.

Poskusite napraviti tudi vi, ne bo vam žal.

Jos. Božič, čebelar.

Čebelarški kongres.

Od 8. 14. avgusta se vrši v Beogradu jugoslovanski čebelarški kongres.

ČEBELARSTVO V ŠVICI

je tudi ondotni vladi zelo pri srcu, ker je nedavno imenovala 40 nadzornikov čebelarstva. Naloga teh nadzornikov je predvsem proučavanje raznih boleznih v čebe-

larstvu in kako se te bolezni onemogočijo oziroma izlečijo. V tem oziru je bilo dosedaj švicarskim čebelarjem brezplačno razdeljenih nad 10 tisoč navodil. Nadzorniki za čebelarstvo dobijo $\frac{3}{4}$ plače od države, $\frac{1}{4}$ pa od čebelarške organizacije.

NAJVEČJI ČEBELAR NA SVETU

je gotovo g. Hermandez na otoku Kuba v Ameriki, ker ima nad 10000 panjev, seveda ne vseh na enem mestu. V l. 1913 ni pridobil nič manj kot 4000 q medu, katerega je prodal večinoma v Evropo, in sicer na Angleško.

ŠTEVILO ČEBELNIH PANJEV.

Pred vojno je bilo v Rusiji nad 6.000.000 panjev, v Združenih državah Sev. Amerike 4.100.000, v Nemčiji 2.600.000, Rumuniji 310.000, Srbiji 180.000, v Bosni 140 tisoč.

V Avstriji se peča približno 60.000 čebelarjev, ki imajo okoli 350.000 panjev. Avstrijski čebelarji so po poklicu večinoma učitelji, duhovniki, železničarji in roko-delci.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje št. 28: Kako bi popravil črno vino, ki ima prazen okus in zelo malo barve?

Odgovor: Da ojačate barvo črnemu vinu morete rezati svoje črno vino z drugim črnim vinom in sicer takim, ki ima mnogo barve. To bi bilo naravno črnenje. Barvo morete ojačati tudi umetnim potom, in sicer z dodatkom »enocianine«, to je pristne vinske barve. Enocianino pridobivajo na ta način, da izhlape iz navadnega črnega vina pod zelo majhnim pritiskom — v vakuumu — vso vodo ter dobe temnorudeč prah, ki ga potem prodajajo pod imenom enocianine. V trgovini se dobiva tudi tekoča enocianina, ki jo pridobivajo na enak način iz vina, samo da ne izhlape popolnoma vse vode. Po zakonu ni dovoljeno barvanje črnega vina z nobeno drugo umetno barvo, ker so vse umetne barve zdravju škodljive, dočim enocianina sama ni škodljiva. Okusa črnini ne morete drugače popraviti kot z rezanjem, za kar morate pač uporabiti tako vino, katerega je, kot pravijo naši ljudje, polna usta.

Vprašanje št. 29: Je li detelja »Kossak« dobra vrsta detelje. Kje bi jo mogel dobiti?

Odgovor: Iz našega lastnega izkustva Vam ne moremo ničesar povedati. Bivši deželni Kmetijski urad jo je nekoliko zasadil na svojem posestvu v Gorici (via Trieste), a počakati bi morali še vsaj par let, da bi mogli izreči končno veljavno besedo o nje vrednosti oziroma nepriljublivosti. Širom Italije je veliko povpraševanje po njej in izgleda, da so dosedanji uspehi tudi povoljni, ker nismo še čitali nobene sodbe, s katero bi se ta nova vrsta zavrgla.

Vprašanje št. 30: Je li mogoče sejati krmsko peso po žetvi ječmena in kje bi se dobilo pravo seme?

Odgovor: Po žetvi ječmena lahko sejete kar hočete, vprašanje je le ali se bo ta setev tudi izplačala. Krmska pesa se seje navadno v mesecih februarju in marcu v vrtove - razsadnike, ali pa aprila in maja naravnost na njivo. Ker dozori pri Vas ječmen tam v juliju in imate novembra že navadno sneg, bi ostali za razvoj pese sa-

mo trije meseci. Znano je, da se pesa v prvih dveh mesecih zelo malo razvije in da začne šele pozneje razvijati svoj podzemeljski del. V enem mesecu pa ne bi mogla mnogo dati, iz česar bi sledilo, da je po žetvi ječmena čas že prepozen za sejanje krmne pese. Ako pa hočete vendar na oni zemlji, kjer je bil ječmen imeti peso, Vam svetujemo, da jo vsejete takoj sedaj v vrt in pozneje presadite ali pa ob žetvi ječmena kupite sadike. Za poskus morete vsejati tudi par pesinih zrn in iz uspeha ali neuspeha morete potem dobiti eno izkušnjo za bodočnost.

Kje bi dobili zajamčeno pesino seme, Vam z gotovostjo ne moremo sporočiti. Vemo to, da se uvaža seme krmne pese iz Nemčije, predvsem znane vrste Mamut, Oberndorf in Eckendorf, vemo pa tudi, da se prodaja na trgu dve, tri in večletno sene, katerega vrednost je pač zelo dvomljiva. Na vsak način bi bilo zelo dobro in koristno, ako bi se preizkušala kalivost vsakega semena, ker le tako spoznamo pravo vrednost semena. Besede prodajalcev so navadno sleparija.

Od tveganj, ki prodajajo semena imate en oglas v našem listu.

Tržni pregled.

Žito. Cena žitu, posebno pa pšenici, se povsod na svetovnem trgu trdno drži.

V Ameriki (Kanadi in Zedinjenih državah) so začeli kupovati pšenico tudi Japonci in Kitajci, ki uživajo predvsem riž. Imenovani narodi opuščajo v zadnjem času skoro izključno riževno hrano in uporaba kruha se z dneva v dan veča. (Spremembo hranjenja opažamo po vojni tudi v Nemčiji in ostalih severno-evropskih pokrajinah, kjer opuščajo ržen kruh in uživajo vedno več pšeničnega kruha).

V Italiji so cene sledeče:

Milan:	
pšenica	L. 111—113
koruza	L. 92—95
oves domač	L. 88—94
oves inozemski	L. 83—84
rž	L. 76—78
ječmen	L. 100—110
proso	L. 102—107

Genova:	
inozemski koruza	L. 98.50
inozemski oves	L. 78.—

Videm:	
pšenica	L. 112—115
koruza	L. 85—98
rž	L. 85—90
oves	L. 85—91
ječmen	L. 100—120

Setev se v splošnem zelo dobro razvija.

Živinski trg ne kaže nobenih posebnosti, cene se drže na višini zadnjega meseca, razen cene prašičev, ki je v splošnem padla za okoli 10 st. pri kg.

Krma, posebno groba krma, nima kupčije; kupi jo oni, ki jo nujno potrebuje, proda pa oni, ki še bolj nujno potrebuje denar.

Otrobi stanejo okoli 60.— L. za q.

Mlečni izdelki. Širom Italije je cena maslu padla za —50 L. do 1.— L. pri kg; sir ima v splošnem slab trg.

Cena 1 kg masla je v

Milano	L. 17.—
Cremona	L. 18.—
Mantova	L. 14.—
Novari	L. 14.75
Firencah	L. 18.80
Rimu	L. 18.— — 22.—
Padovi	L. 13.— — 15.—
Trevisu	L. 17.— — 17.50

Vino. V splošnem je vinski trg širom Italije zelo mrtev, nekoliko vsled vročega letnega časa, ko se pije več drugih pijač in manj vina, nekoliko pa vsled bednega položaja delavskega stanu, ki je glavni konsument.

Izvoz vina je kolikor toliko živ za v Francijo in Švico. V obe državi izvažajo vino predvsem iz Pijemonta, ki je obem državam najbližji.

Iz Trsta izvažajo nekoliko vina na Češko in v Avstrijo, ne izvažajo pa našega vina, temveč vino Alcamo z 14/15° alkohola, ki stane v Trstu v prosti luki (brez carine) 8.50 L. za stopinjo alkohola.

Letošnja letina je še popolnoma v božjih rokah, a sodeč po sedanjem stanju bo mnogo slabša od lanske, ki je bila ena re-

kordnih letin. V Severni Italiji je trti škodoval dolgotrajen mraz in megleno vreme, v Srednji Italiji kaže trta boljše, v Južni Italiji pa izborno, skoraj kot lansko leto.

Galica stane okoli 220.— L. v tvornici cena dobrega žvepla pa je 90—95 L. za q.

Umetna gnojila: Sedaj rabijo kmetovalci le čilski soliter. Že sedaj se delajo zaključki za jesensko dobavo tomaževe žindre, ki bo bolj po ceni kot lansko leto,

in sicer bo stala na debelo okoli 35.— L. franko kolodvor Gorica.

Črešnje v Gorici: Prve so prišle na trg iz Napolja po 20.— L. kg, potem domače iz Vogerskega po 5.— L. Cena prvih črešenj (mekhkih in drobnih) je padla na 25 L. za 100 kg, cena trdih črešenj se drži okoli 1.— L. za kg.

V splošnem se opaža, da so se odprle meje za zelenjavo, predvsem za grah, ki je dosegel do današnjega dne (2./6.) še vsak dan ceno od 1.50 L. za kg.

Kaj delamo v mesecu juniju?

Na njivi: Pazimo na žitno snet. Pri koruzi in krompirju ter drugih poljskih rastlinah imamo dela čez glavo. Kdor ni okopal krompirja, naj stori to nemudoma. V splošnem moremo še povsod pognojiti krompirju s čilskim solitrom, razen tam, kjer bodo že ta mesec oziroma pričetkom drugega meseca krompir kopali (Goriška okolica, krompir za izvoz). Kdor opazi na krompirjevici peronosporo, ki je na krompirjevici širom cele dežele zelo razširjena, naj škropi z raztopnino modre galice. Koruzo moramo na vsak način vsaj enkrat opleti in enkrat ogrebsti, s čemur uničimo različen plevel, posebno pa slak, ki se opleta koruznih stebelj. Plevel mora iz zemlje, ker l. črpa iz zemlje potrebno vlago. Koruzi moremo pognojiti s čilskim solitrom, ki se gotovo izplača.

V tem mesecu moramo tudi opleti fižol in krmsko peso. Pesi moramo tudi pognojiti, za kar lahko uporabljamo gnojnico. Pesa je zelo hvaležna za dušičnato gnojilo (čilski soliter).

Na senožeti: Ta mesec se splošno vrši košnja. Glede košnje si moramo zapomniti to, da ne kosimo še le tedaj, ko je prestopilo vse cvetje na senožeti, temveč že prej, ker drugače bomo mogoče res dobili nekaj več krme, ki pa bo mnogo slabša. Krma, pokošena pred in v splošnem cvetju je najlažje prebavljiva; na senožeti ostarela krma je odrevenela in žival jo mora zbirati, s čemur zgubimo mnogo na krmi, še več pa na redilnosti. Ako bomo krmili samo tečno krmo, se nam bo žival v hlevu tako razvijala, kot želimo.

V vinogradu se moramo boriti proti peronospori in oidijumu. Škropilnica mora biti vedno pri rokah, posebno ako potegne vlažno vreme, ker tako vreme najbolj pospešuje razvoj peronospore.

V vinogradu moramo tudi mnogo čistiti. Sedaj je čas za odstranjevanje nepotrebnih poganjkov, posebno iz ameriške podlage in stebela sploh. Zavedati se moramo tega, da črpajo nepotrebni poganjki zelo mnogo hranilnega soka, ki ga trta nujno potrebuje za razvoj onih delov, od katerih pričakujemo korist. Sedaj imamo tudi priliko, da odščipnemo vršičke rodnim poganjkom, to je vsem onim, ki jih ne potrebujemo za les v prihodnjem letu. Poganjke preščipnemo pri tretjem ali četrtem členu nad zarodom.

Pri sadnem drevju: Ta mesec bi moral vsak umni sadjar poškopiti z 1% raztopnino modre galice vse svoje sadno drevje, posebno pa hruške, jabolke in češplje. To delo je najbolj potrebno pri mladem drevju, starejšemu pa tudi zelo koristi. Seveda ne bo nihče škropil takega sadnega drevja, ki bo v tem ali prihodnjem mesecu dalo zrele sadove.

Pazimo na listne uši, ki posebno v tem mesecu zelo mnogo škodujejo (čitaj članek!) Tudi drugi škodljivci nam napravljajo mnogo škode (pristrigač).

V vrtu: Pletev, okopavanje in zalivanje je naše vsakdanje delo. Nič ni bolj žalostnejšega videti, kot vrtno zelenjavo zaraščeno z različnim plevelom. Zalivanje naj se vrši pod mrak ali pa rano zjutraj. Zalivati ne smemo nikdar z močnim curkom vode, temveč le skozi drobno sitce,

da s tem kolikor mogoče posnemamo droban dež. Droban dež koristi, ker uspe zemlja popiti vso vodo, dočim z močnim curkom zelenjavo samo zamažemo in zemljo zabijemo.

Vnovič moramo saditi grah in solato, da bo imela gospodinja vedno sveže blago, sejemo poletno endivijo za jesensko rabo, presajamo zelje, čistimo paradižnike, katerim odstranjujemo zalistnike - poganjke izza listov. Proti koncu meseca pobereмо česnik katerega obesimo v majhnih svežnjih na zračni prostor, da se dobro posuši. Prosto zemljo prekopljemo, pognojimo in vsadimo na njo zelje, presadimo solato itd.

Mnogo škode nam povzročajo v vrtu listne uši, katere moramo tako zatirati, kot čitamo spredaj. Pri paradižnikih nam peronospora povzroča mnogo škode in da se ji izognemo, poskropimo rastlinice z 1% raztopnino modre galice. Škropimo pa le do dobe, dokler niso sadovi debelejši od oreha.

V hlevu moramo paziti na čistost, ki je predpogoj zdravju. Da se nam muhe preveč ne zaredo, moramo dnevno gnoj spraviti iz hleva. V hlev mora imeti zrak prost dostop in nikakor ne smemo dovoliti

v hlevu smradu, ki je navadno tudi vzrok različnim boleznim.

Pri krmljenju živine moramo paziti na to, da ne dobi živina ugrete ali rosne krme, predvsem detelje, ker povzroči taka krma lahko usodepolno napenjanje. Delavna živina naj dobi raje več suhe krme, kot pa mnogo sveže, ker postane vsled sveže krme bolj lena.

Ako ne moremo uporabiti gnojnice iz greznice, moramo isti dodati malo katrana, da se ne bo usradila, to je razkrajala in odpuščala v zrak amonijaka, ki je v gnojnici najbolj dragocen.

Prašiči naj dobivajo mnogo sveže krme, predvsem pa mnogo detelje, naj se mnogo gibljejo, svinjak naj imajo čist, večkrat jih moramo oprati; ako še niso cepljeni proti rudečici, poskrbimo za to takoj.

V kleti nimamo posebnega dela, ako smo vino že pretočili.

Na domu: Ta mesec zapade tretji obrok davkov, ki jih moremo nakazati tudi potom poštno položnice. Pri domači zadruzi naročimo umetna gnojila za jesensko gnojenje, predvsem tomaževo žindro.

Gospodarski drobiž.

KAKO DOSEŽEMO, DA NAM BODO KOKOŠI MNOGO NESLE.

Gotovo je želja vsake gospodinjice, da bi kokoši mnogo nesle ne samo spomladi, ampak tudi v ostalih letnih dobah. To prav lahko dosežemo, če upoštevamo sledeča pravila:

1. Kokoši ne smejo biti starejše od treh let.

2. Petelina moramo menjati vsako drugo leto; na enega petelina naj ne bo več kot 10—20 kokoši.

3. Za podložne vzemimo samo jajca od onih kokoši, ki so nam največ nesle.

4. Kokoš, ki se je že odpočila (ki ni nosila že več časa), krmimo na sledeči način: zjutraj zmečkan, kuhan krompir in malo koruze, popoldne zmes pšenice in ovsu, ki si jo pripravimo na ta način, da denemo v posodo s širokim dnom (škafa)

1 kg pšenice, 1 kg ovsu, ½ deka kvasa, polijemo z vodo in pustimo v posodi tako dolgo, da žito skali. Po tej krmi bo kokoš gotovo v kratkem zopet nesla. Tudi dajajmo kokošim med tem, ko nesejo večkrat to zmes, vsaj parkrat na teden. S tem bomo dosegli, da nam bodo kokoši dolgo nosile in malo časa počivale.

SEMENSKI KROMPIR.

Poskusi preizkuševališča Bonafono v Turinu so pokazali, da dajo zelo majhni kosa (10 gr težki) semenskega krompirja boljše letino, kot celi krompir ali veliki kosi. Pri nas sadimo rezan krompir, v Rusiji, Nemčiji in v raznih drugih državah pa samo cele gomolje.

Znižanje vinskega davka.

je dovolila vlada, in sicer s 1. julijem t. l. Davček je znižan od 20.— L. na 15.— L. od hl.

VELIKANSKO TRTO

občudujejo v Fosmondo (Correggio — Italija). Na najdebelejšem mestu znaša njen obseg $1\frac{1}{4}$ m, dolga je nad 20 m. Pri zadnji trgatvi je dala sama 600 kg grozdja, toliko kot majhen vinograd. Njena točna starost ni znana, a računajo, da znaša vsaj 150 let. Od slane in trtne uši ni trpela.

STAROST IN VINO.

»L'Italia vinicola ed agraria« poroča, da je v kraju Sv. Ignacij v Kaliforniji zelo mnogo ljudi, ki so nad 100 let stari. Neredki so možje in žene tudi v starosti 120—130 let. Najstarejši človek ima 185 let. Zgoraj imenovani list pravi, da so prebivalci Sv. Ignacija močni pivci vina (a ne pijanci).

GROZDJE BREZ SEMEN.

Znano je, da nima turška »sultanina« (cvibe) semen. V Italiji so še razne druge vrste trt, ki dajejo grozdje brez semena. Najbolj znane vrste so »Passaretta« in »Passolina«. Grozdje brez semen je kot namizno grozdje zelo iskano.

Ako sodi puščajo jih zamaši z mazilom, ki ga napraviš iz 60 g prašičje masti, 33 g belega voska in 40 g navadne soli. To troje rastopi v kozici nad žerjavico in ko je vse raztopljeno, dodaj ti raztopnini še 40 g presejanega pepela. Še z gorkim mazilom zamaži puščajoča mesta, ki pa morajo biti kolikor mogoče suha.

Koliko hrane porabi človek na leto. Na razstavi v Draždanah je bila l. 1910 razstavljena hrana, ki jo človek porabi v enem letu, in sicer:

- 600 kg tekočine (voda, vino, pivo),
- 175 kg krompirja,
- 250 kg pšenice,
- 100 kg zelenjave,
- 259 l mleka,
- 50 kg mesa,
- 30 kg sočivja,
- 30 kg sladkorja,
- 25 kg masti,
- 7.5 kg soli.

Kdor je vse to pojedel, ni bil lačen.

Stara jajca spoznaš na ta način, da raztopiš v $\frac{1}{4}$ l vode 145 g kuhinjske soli in deneš v to raztopnino jajce. Popolnoma sveže se pogrezne na dno posode, čim starejša je, tem višje bo plavalo v raztopnini.

ZMRZNJENO MESO.

V Italijo se uvažajo ogromne količine zmrznjenega mesa, in sicer skoraj izključno iz Argentinije, kjer so ubili v svrhu pripravljanja zmrznjenega mesa l. 1923, nič manj kot 4,432.770 goved in 5.041.889 ovac.

V Evropo prihaja mnogo zmrznjenega mesa tudi iz Avstralije, posebno mesa od ovac in zajcev. L. 1918 je uživala cela zavezniška vojska na solunski fronti (tudi urednik Gosp. lista) skozi cel januar in februar samo zmrznjene zajce, kljub temu, da so dobili trije vojaki po enega zajca.

ČUDOVITO MNOŽENJE MUH.

Neki ameriški list poroča zaključek nekega učenjaka - naravoslovca, glasom katerega bi imela aprila rojena muha v mesecu oktobru že 333 triljonov = 330,,000.000,,000.000.000 potomcev, ako bi skozi 9 rodov v 6 mesecih vsako zleženo jajčke dalo eno muho.

Iz tega sledi, da moramo skrbeti za največji red in snago v domači hiši, enako v hlevu in svinjaku. Z apnenim beležem in posebno z metlo moramo onemogočiti sitneže od muh, ki niso samo znak nečistosti, temveč morejo prenesti tudi marsikatero nalezljivo bolezen, ki bi lahko škodovala nam in našim živalim.

Gospodinjski tečaj

priredi Prosvetna Zveza v Gorici. Tečaj bo trajal okoli 5 tednov in začel se bo najprej v drugi polovici meseca julija.

Stroški za pouk, hrano in stanovanje bodo znašali okoli 250 L. za vsako udeleženko za dobo celega tečaja.

Podrobnosti bodo priobčene v dnevnem časopisju. Prijave sprejema Tajništvo Prosvetne Zveze v Gorici, Corso Verdi št. 37, I. nadstropje.

† Ivan Belle

kmetijski svetnik in ravnatelj Kmetijske šole v Št. Jurju ob južni železnici (Štajersko) je preminul dne 30. maja t. l.

Pokojni je bil visoko naobražen strokovnjak, posebno na polju sadjarstva. Letos je izšla krona njegovega strokovnega peresa, za sadjarje prepotrebna knjiga »Sadjarstvo«.

Zaslужni mož naj v miru počiva.

Pozor kmetovalci!

Tvrdba „VINOAGRARIA“

V Gorici, Via C. Favetti 5

(za hotelom „Tri Krone“)

prodaja klajno apno, bisulin, cevi iz gumija, nože znamke „Kunde“ ličje, ročne in nahrbtnne žveplovnike francoske tvrdke „Vermorel“, vinske tehtnice, zamaške, azbest, steklenice za vzorce vina, aparate in kozarce za vkuhavanje sadja in druge potrebščine za sadjarje, čebelarje, itd. Popravlja bolna vina, oziroma daje nasvete in potrebne snovi v to svrhu. Blago pošiljam tudi po pošti.

Just Ušaj,

oenotehnik in agronom

Najpristnejša domača vina dobite vedno pri

Vinarski Zvezi v Gorici

(Via Mameli št. 8 pri stari gimnaziji)

Podpirajte lastnega kmetovalca!

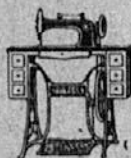
Stara znana gostilna „**PRI ČRNEM ORLU**“

Via S. Giovanni št. 6

toči pristna domača vina: briško rebulo, vipavsko belo in črno vino ter kraški teran. — Izborna kuhinja. — Dvorana za zboravanja in dvorišče za krogle. **FIEGL IVAN.**

Elija Čuk Gorica Stolni trg

Šivalni stroji „Original Titan“, „Pfaff“ jamčeni 30 let. Dvokolesa „Bianchi“ in „Altena“. — Velika zaloga orožja in streliva in posameznih delov zgoraj imenovanih strojev. Lastna delavnica.

G. CARLOTTO — GORICA

Piazza Cavour (ex P. Duomo) Stolni trg 3.

Izbrana vrtnarska, poljedelska in travniška semena. Zaloga žita, umetnih gnojil in raznih sredstev za uničevanje rastlinskih škodljivcev in bolezni.

Katoliško tiskovno društvo

- - vpisana zadruga z omejenim jamstvom - -

Gorica, Riva Piazzutta šte. 18

V Gorici, v januarju 1924.

oooo

Knjigarna K. T. D. v Gorici, Via Carducci št. 2

„Zadružna tiskarna“ v Gorici

Knjigoveznica (E. Bednarik) } v Gorici, Riva Piazzutta 18

Mladika (družinski mesečnik)

Svečarna (J. Kopač) v Gorici, Via Carducci št. 2-4.

Telefon št. 253

P. n.

Z velikim zadoščenjem ugotavljamo, da so si podjetja našega K. T. D. pridobila polno zaupanje vseh slojev našega ljudstva.

Bodite uverjeni, da se bo K. T. D. vedno pokazalo vredno tega zaupanja.

Saj so se njegovi člani, med katere štejemo naše najodličnejše kulturne delavce, že pri ustanovitvi v zadružni pogodbi odrekli vsaki udeležbi pri morebitnih dobičkih, tako da je vsaka sebična tendenca popolnoma izključena. Pač pa se ves dobiček podjetij uporablja v kulturne namene, kakor to določajo pravila.

Zato Vas vabimo in prosimo, da se tudi v bodoče poslužujete naših podjetij:

Knjigarne K. T. D. - Via Carducci št. 2,

Zadružne tiskarne - Riva Piazzuta št. 18,

Knjigoveznice (E. Bednarik) - Riva Piazzutta št 18,

Svečarne (J. Kopač) - Via Carducci 2-4.

Z odličnim spoštovanjem

Načelstvo K. T. D.